

001

0-55

ЛОН УЛСЫН МОНГОЛ СУДЛАЛЫН ХОЛБОО
НАРОДНАЯ АССОЦИАЦИЯ МОНГОЛОВЕДЕНИЯ
INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR MONGOL STUDIES

ОЛОН УЛСЫН МОНГОЛЧ ЭРДЭМТНИЙ V ИХ ХУРАЛ

ПЯТЫЙ МЕЖДУНАРОДНЫЙ КОНГРЕСС МОНГОЛОВЕДОВ

FIFTH INTERNATIONAL CONGRESS OF MONGOLISTS

1

ЭРХЭМ УНШИГЧИД АА!

1987 онд хуралдсан олон улсын монголч эрдэмтний ү их хурлын материалын эхийг хэдэн жилийн өмнө хэвлэлд бэлтгэсэн боловч хөрөнгө цаас зэрэг тус орны шилжилтийн үеийн элдэв бэрхшээлээс шалтгаалж дөнгөж энэ онд хэвлэлд орж байгааг болгоон үзэж уучлахыг мэргэн уншигчдаас хүсч байна.

нөгөө талаар дотоод, гадаадын зарим эрдэмтний тавьсан илтгэлийн баримт мэдээ, дүгнэлт сэлт нь хуучирсан, цаг үеийн судалгааны ач холбогдол нь нэгэнт буурсан учир тэдгээрийг шуа, ОУМСХ-ны хамтарсан шийдвэрийг үндэслэж тус ботид хэвлээгүй болохыг толилуулья.

ОУМСХ-НЫ НАРИЙН БИЧГИЙН ДАРГА НАРЫН ГАЗАР
1992. 3 САР

DEAR READERS

Though the materials of the V international congress of Mongolists, held in 1987 have been compiled for publication several years ago, the volumes are being published only this year, due to the financial and paper shortages, connected with the transition period of the country, for which the editors apologize to our readers.

Moreover IAMS jointly with the Mongolian Academy of sciences have decided not to publish in the volume the papers of some Mongolian and foreign participants considering that their data and points of view have been outdated and their scientific value has already become less important for to-day's research.

secretariat of the IAMS
March, 1992

НЭЭЛТИЙН БУГД ХУРАЛДААН
ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ
PLENARY SESSION

Volume Editor: Sh. Natsagdorj

ГАРЧИГ
СОДЕРЖАНИЕ
CONTENTS

НЭЭЛТИЙН БҮГД ХУРАЛДААН
ПЛЕНАРНОЕ ЗАСЕДАНИЕ
PLENARY SESSION

БНМАУ-ын ШУА-ийн Ерөнхийлөгч академич Н.Содномоос ОУМЭ-ний Ү их хурлыг нээж хэлсэн үг	3
Речь Президента АН МНР академика Н.Соднома на открытии V меж- дународного конгресса монголоведов.....	5
Opening speech by academician N.Sodnom, President of the academy of sciences of the MPR	7
БНМАУ-ын Ардын Их Хурлын тэргүүлэгчдийн дарга Ж.Батмөнхөөс Ү их хуралд оролцогчдод ирүүлсэн илгээлт.....	9
Послание Председателя Президиума Великого Народного Хурала МНР Ж.Батмунха участникам V международного конгресса монголоведов.....	10
Message of J.Batmunkh Chairman of the Presidium of the People's Great Khural of the MPR to the congress participants.....	11
Statement by Mr. Georges Malempre, representative of the director general of UNESCO, at the opening session of the 5th In- ternational Congress of Mongolists.....	12
С.Лувсанвандан (БНМАУ) Орчин үеийн монгол судлалын тулгамд- сан зорилт.....	14
Ш.Нацагдорж (БНМАУ) Нийгэм-эдийн засгийн дэвшил ба монгол судлал.....	20
В.М.Солнцев (СССР) К вопросу о сопоставительном изучении мон- гольских языков и языков Восточной и Юго-Восточной Азии	25
W.Weissig (FRG) Historical realities and elements in the mongol heroic epic	33
А.П.Деревянко (СССР) Итоги и перспективы р.Юты совместной советско-монгольской комплексной историко-культурной экспедиции.....	37
"Түүх, эдийн засаг, гүн ухаан" салбар хуралдааны тайлан.....	44
Отчет секции "История, экономика, философия".....	45
Report of section "History, Economics and Philosophy"	46

САЛБАР ХУРАЛДААН
ЗАСЕДАНЫЯ СЕКЦИЙ
SECTIONAL SITTINGS

Г. Батнасан (БНМАУ) Монголчуудын мал маллагааны арга ажиллагаан дахь үлэмжлэл, шинэчлэл.....	49
Д. Дагвадорж (БНМАУ) Дундад зууны үеийн монголын сэтгэгчдийн зохиолууд дахь хүний тухай асуудал	53
Ле Ван Зьонг (БНСВУ) Вьетнам дахь монгол судлал.....	57
Л. Бат-Очир (БНМАУ) БНМАУ-ын нийгэм-эдийн засгийн өөрчлөлтөд ард ангийн гүйцэтгэсэн нийгмийн идэвхт үүрэг.....	62
Б. Ширэндэв (БНМАУ) Монголчууд харь орнуудтай харилцахыг сонирхсон нь (ХIХ зууны хоёр дахь хагасаас XX зууны эхэн үе).....	65
Н. Ишжамц (БНМАУ) ХIY-ХYII зууны монгол улс, түүний гадаад харилцааны зарим асуудал.....	71
Ч. Жүгдэр (БНМАУ) Эртний монгол дахь төр ёсны үзлийн хөгжил...	75
Х. Нямбуу (БНМАУ) Монголчуудын гоозүйн сэтгэлгээний уламжлал.....	79
С. Пүрэвжав (БНМАУ) "Хувьсгалын өмнөх монголд таваар-мөнгөний харилцаа үүсэж бүрэлдсэн онцлогийн тухай асуудалд..	84
С. Бадамхатан (БНМАУ) Хэрлэнгийн сав нутгийн газар усны нэр ХII зууны хамаг монголчуудын түүх-угсаа судлалын хэрэглэгдэхүүн болох нь.....	90
А. Дамдинсүрэн (БНМАУ) Эртний монголын мөнгөн тэмдэгт.....	93
Т. Наками (Япон) Хятадын архивт байгаа 19-р зууны хойшхи үеийн монголын түүхтэй холбогдох материал.....	96
А. Очир (БНМАУ) Зүүнгарын хаант улсын нийгэм-ангийн бүтцийн асуудалд.....	99
Ц. Ишдорж (БНМАУ) БНМАУ-д монголын феодализмын түүхийг судалсан нь.....	103
Б. Орломжав (БНМАУ) Монголын ард түмний тариалангийн уламжлал, шинэчлэлийн асуудалд.....	109
Б. Соловсүрэн (БНМАУ) Хувьсгалын өмнөх монголын төр, хууль цаазын зарим асуудал.....	113
Х. Гүндсамбуу (БНМАУ) Өнөөгийн монголын хөдөөгийн хүн амын нийгмийн бүтцийн өөрчлөлт.....	116
Н. Хишигт (БНМАУ) -Ардын журамт дэргэ "н дурдатгалууд" бол хувьсгалын түүх судлалын чухал сурвалжийн нэг мөн ...	120
Т. Сэнгэдорж (БНМАУ) БНМАУ дахь төр, эрхийн судлалын зарим асуудал.....	123
Ч. Дадай (БНМАУ) "Ар Юан" улсын түүхийн зарим асуудал.....	128
О. Чимидсүрэн, Ж. Урангуа (БНМАУ) Монголын нэгэн эмэгтэйн хоёр нийгмийн амьдралаас.....	132

М. И. Гольман (СССР) Некоторые черты современного развития исторической науки в МНР.	138
Стефан Койло (ПНР) Некоторые проблемы теории и практики переходного периода монголии к социализму	143
П. Ц. Биткеев (СССР) Проблемы исторической монголистики.	146
Л. Л. Викторова (СССР) Ценный источник по истории	151
Р. Е. Пубаев (СССР) Монгольский перевод С. Шагжи историко-философского сочинения Тсугтана "Хрустальное зеркало"	158
Л. П. Попова (СССР) Географические сочинения в монгольской общественной мысли конца XVIII-начала XIX вв.	165
Ивана Бакешова (ЧССР) О попытке ангажировать чехословацких фашистов в подготовке вооруженной интервенции против народной республики и СССР в 1931 году.	170
Д. Дашпурэв (МНР) Развитие социалистического культурного строительства в МНР.	178
Ш. Б. Чимитдоржиев (СССР) Русско-монгольские связи в области культуры и просвещения (нач. XX в).	182
Богдан Ячевски (ПНР) Организация Польско-Монгольского научного сотрудничества	189
С. Д. Дыдыков (СССР) О монгольских уложениях XVI-XVIII вв.	193
Т. Д. Скрынникова (СССР) Монгольские термины сакральности правителя (XIII в).	197
Ивона Кабжиньска-Ставаж (ПНР) Игры монгольских скотоводов-новая стадия исследований	203
Б. Дорж (МНР) Из истории традиционного отношения к природе и животному миру у монголов.	209
Ц. Пунцагноров (МНР) О Монголо-Китайских отношениях в первые годы после народной революции.	213
О	
Эва Юрикова (ЧССР) Хабаровский судебный процесс и чехословацкая общественность.	220
Ц. П. Пурбуева, П. Б. Балдацжапов (СССР) О двух дополнениях к ганданскому списку "Чаган Теукэ".	227
В. В. Волков (СССР) Оленные камни и скифо-сибирская проблема.	233
Иржи Шима (ЧССР) Путешествие Джованни Мариньоли к монгольскому хану Тогон-Тэмуру.	240
Д. Б. Улымжиев (СССР) Проблемы аграрных отношений в Монголии в трудах советских исследователей.	247
Удо Б. Баркмани (ГДР) К истории Русско-Монгольского соглашения 1912 г.	253
Ренате Борман (ГДР) К вопросу о роли личности в истории Монголии в первой половине XX века.	260
Клаус Борман (ГДР) Некоторые замечания к вопросу взаимосвязи традиции и прогресса на примере исторического развития Монгольской Народной Республики.	265

М. Санждорж (МНР) Об одной старой монгольской рукописи.....	269
В. В. Окнянский (СССР) Повышение уровня образования и квалификации трудящихся, изменение характера труда в МНР..	272
Д. Пүрэв (МНР) Вопросы формирования и развития городов и поселков в МНР.....	278
И. В. Асеев (СССР) К вопросу о погребальных комплексах дописьменной истории Монголов.....	283
В. В. Грайворонский (СССР) О существовании и взаимодействии кочевого и оседлого образа жизни в МНР на современном этапе.....	288
Г. И. Слесарчук (СССР) Русские архивные материалы о Хошоутских тайджи Аблае и Очирту Цецен-Хане.....	294
В. Н. Санчиров (СССР) Ойраты в Цинской империи в конце XVIII века.....	300
Ч. Дашдаваа (МНР) Основные пути и этапы формирования монгольской интеллигенции.....	308
Owen Lattimore (USA) Mongolia as a Leading State.....	312
W. E. Butler (UK) Mongolia in the family of Socialist legal system..	322
M. Onuki (Japan) How socialism has changed the nomadism the significance of the change from the research in Burd Övörkhangaï aimaг.....	325
Address by Vongdara Bosengham, director of the Institute of social science (Laos).....	329
A. A. Motamedi (Afghanistan) Vestiges of the Mongols in Afghanistan.....	331
Chen Gaohua (PRC) Palatial life in Shangdu during Yuan dynasty..	334
Krystina Chabros (UK) Man in time and space: an interpretation of some symbolic aspects of nomadization in Mongolia.....	335
<hr/>	
Erika Taube (GDR) Unknown ethnographic and folklore materials of the Kalmucks.....	340
Piero Corradini (Italy) Mongols in the administration of the Ch'ing (Manchu) Empire.....	343
Paul B. Buell (USA) Mongolian foods and recipes in the <u>Yin-shan cheng-yao</u> : perspectives on the changing foodways of a pastoral people.....	349
Muncyki Murai (Japan) Theoretical revision in "Non-Capitalist development": A theory of socialist orientation-the position of Mongolia "The theory of socialist way" in the third world.....	365
Junko Miyawaki (Japan) On the first Rje-btsun-dam pa Khutugtu.....	370
Michael Underdown (Australia) The creation of Sayin Noyan Ajimar..	375
Judith Nordby (UK) Mongolian Women of the revolution 1921-1928 a preliminary study.....	386

Hidehiro Okada (Japan) Origin of the Ordes shrines of Chinggis Khan.....	394
Yoshida-Junichi (Japan) On the battle of Köyiten	400
Phunchok Stobdan (India) Process of Urbanization in Mongolia.....	410
D.Esfahanian (Iran) The effect of the Mongol invasion on the course of Iranian History.....	413
Shinichi Kubota (Japan) On the religious code of Tegüs Bayasqalantu Nom-un Sang Keid Temple.....	415
S.Rosen (Sweden) An early Mongol manuscript in Sweden.....	417
Tetsuo Morikawa (Japan) Some remarks on the Biography of Altan Qayan.....	424
K.Tanaka (Japan) On the value of a brief history of the Mongolian revolution in reconstructing the true picture of the Far Eastern Republic.....	428
R.C.Sharma (India) Emerging cultural and scientific Indo-Mongolian linkages.....	431
Gombojab Hangin (USA) The <u>GARLI</u> sacrifice at the Ejen Khorob.....	433
F.A.Bischoff (Austria) The political import of the legendary seal of Chinggis Khan.....	441

СЛОН УЛСЫН МОНГОЛЧ ЭРДЭМТНИЙ

V Их Хурал

I боть

Редактор Ш. Бяра

Үйлдвэрлэлтэд 1992 оны 4-р сард орж

6-р сард 500 ш. хэвлэв.

Цаасны хэмжээ 60x90 1/16, хх. 28,

За. No 14.

Шинжлэх Ухааны хэвлэлийн

"ЭРДЭМ" нүүс

Улаанбаатар, Нэгдсэн Үндэсний гудамж 19.